

„Inteligența este o abilitate de a rezolva probleme sau de a crea produse care au valoare într-o anumită cultură.” (Gardner)

Numită și inteligență verbală, inteligența lingvistică, una din cele opt identificate de Gardner, vizează capacitatea de a folosi limba nativă, dar și alte limbi, pentru a comunica, a gândi în cuvinte și a rezolva probleme sau a dezvolta produse cu ajutorul codului lingvistic.

Inteligența lingvistică se poate descrie ca: înțelegerea ordinii și semnificației cuvintelor, utilizarea optimă a operațiilor limbajului, și cei care folosesc limbajul semnelor, se consideră că utilizează cu precădere, pentru a comunica, părțile creierului responsabile de inteligența verbală. [2, p. 55]

Inteligența lingvistică poate fi regăsită la nivelul expunerii unor povești, în felul de manifestare a creativității, presupunând o abilitate crescută în utilizarea limbajului. Astfel inteligența lingvistică este cea mai des întâlnită competență umană, reprezentând capacitatea de a folosi eficient cuvintele, fie în registrul oral, fie în registrul scris, fiind prezentă în activități de rutină precum: scrierea unui e-mail, citirea unui ziar etc, ea este specifică poezilor, romancierilor, jurnaliștilor, avocaților, profesorilor și oratorilor. Un elev cu acest tip de inteligență va agreea în mod deosebit să citească, să scrie, să povestească, să facă jocuri de cuvinte, însă oricine își poate folosi tipurile de inteligență la care excelează pentru a-și îmbunătăți inteligența verbală. [1, p. 80].

În concluzie, în fiecare individ se regăsesc inteligențele multiple identificate de H. Gardner, fiecare într-o măsură oarecare. Folosindu-ne de inteligența dominantă (sau inteligențele dominante) în activitățile logopedice putem dezvolta o inteligență mai slab dezvoltată. Astfel, ne putem folosi de inteligența matematică pentru a dezvolta inteligența lingvistică... iar exemplele mai pot continua...

Bibliografie:

1. Armstrong Thomas, Ești mai inteligent decât crezi. Un ghid al inteligențelor multiple pentru copii, Editura Curtea veche, București, 2011.
2. Furtună M., Supertehnici pentru dezvoltarea inteligenței, Editura Fulger, Medgidia, 2012.
3. Gardner, H., Mentea disciplinată, Editura Sigma, București, 2005
4. Păcurari, O. (coord.), Strategii didactice inovative, Ed. Sigma, București, 2003.
5. Gardner H., Frames of Mind. The Theory of Multiple Intelligences, Basic Books, 1993.

INTERVENȚIA PRECOCE ÎN LOGOPEDIE

Lăzărescu Ana Maria, lect.dr.

*Facultatea de Psihologie, Științele Educației și Asistență Socială,
Universitatea Petre Andrei din Iași*

Rezumat: Principiul intervenției precoce sau timpurii se referă la faptul că orice tulburare de limbaj trebuie abordată înainte ca aceasta să se dezvolte și să se consolideze sub forma unor deprinderi stabile, întreținute prin exercițiu și rezistente la schimbare. Orice intervenție logopedică trebuie să coincidă cu debutul tulburării de limbaj și nu mai târziu pentru a se evita dezvoltarea defectuoasă a limbajului.

Cuvinte cheie: intervenție logopedică, intervenție precoce, tulburare de limbaj, vârsta timpurie

Abstract: The principle of early or early intervention refers to the fact that any language disorder needs to be approached before it develops and consolidates in the form of stable, exercise-

maintained and change-resistant skills. Any speech therapy should coincide with the onset of the language disorder and not later than to avoid the erroneous development of language.

Keywords: speech therapy, early intervention, language disorder, early age.

Problemele de exprimare ale copiilor se pot rezolva dacă știm să le identificăm cât mai devreme și dacă folosim metode adecvate specificului fiecărei tulburări. Ceea ce trebuie să știe toți factorii implicați în formarea copilului – părinți, bunici, cadre didactice – este că bazele unei personalități bine clădite sunt puse la începutul evoluției copilului, iar un segment foarte important care va da tonalitatea acesteia este limbajul. Un copil care pornește cu un limbaj erodat de deficiențe de articulare va fi nesigur pe el, inhibat, cu o stimă de sine redusă, sau va dezvolta comportamente „bufonice”, încercând astfel să-și ascundă deficiența de limbaj. Cercetările au arătat că 50% din copiii cu probleme de limbaj oral în preșcolaritate, dezvoltă ulterior dificultăți de adaptare școlară, tulburări de învățare, tulburări de comportament sau tulburări socio-afective [4 p.19].

Corectarea vorbirii copilului îmbracă aspecte deosebite în raport cu vârsta acestuia și se bazează pe 3 principii fundamentale:

- intervenția timpurie
- particularitățile de vârstă
- intervenția în echipă.

Principiul intervenției precoce sau timpurii se referă la faptul că orice tulburare de limbaj trebuie abordată înainte ca aceasta să se dezvolte și să se consolideze sub forma unor deprinderi stabile, întreținute prin exercițiu și rezistente la schimbare. Așadar, orice intervenție logopedică trebuie să coincidă cu debutul tulburării de limbaj și nu mai târziu pentru a se evita dezvoltarea defectuoasă a limbajului. Acest principiu este susținut de argumente care țin de evoluția și dezvoltarea limbajului la copii, fiind invocate automatismele psiholingvistice ale copilului mic, care încă neconsolidate pot fi ușor înlocuite cu deprinderi corecte de vorbire. Astfel, identificarea precoce și corectă a copiilor cu tulburări de limbaj apare ca o etapă inițială deosebit de importantă, adesea hotărâtoare pentru reușita întregului proces terapeutic deoarece, de multe ori se fac confuzii între imperfecțiunile ce țin de specificul dezvoltării limbajului la fiecare copil și adevăratele tulburări de limbaj, care ignorate și nedepistate la timp se pot agrava și astfel transforma în tulburări dificil și, uneori, chiar imposibil de corectat.

Intervenția timpurie ține foarte mult de procesul de **identificare precoce**. Cel mai important rol în identificarea precoce a tulburărilor de limbaj le revine părinților întrucât aceștia sunt primii care constată dificultățile de vorbire ale copilului și pot, fie din proprie inițiativă, fie la recomandarea unui medic sau educator să se prezinte la cabinetul logopedic pentru un control de specialitate. Neglijarea acestei etape incipiente din întreg procesul intervenției logopedice reprezintă cauza a numeroase tulburări de limbaj grave sub aspectul rezistenței la corectare, prelungind foarte mult acest proces, uneori făcând chiar inutile eforturile corectiv-recuperatorii.

Se pune întrebarea când este necesară intervenția timpurie pentru tulburările din sfera limbajului. Răspunsul este diferit în funcție de natura problemelor copilului.

- ✓ În cazurile cu diagnostic neurologic grav, care afectează întreaga dezvoltare, atât motorie cât și psihică, intervenția timpurie este necesară încă din primele luni de viață. Părinții trebuie să fie învățați cum să urmărească fiecare reacție a copilului, cum să îl stimuleze și cum să dezvolte reacțiile de comunicare. Rolul părinților în tot acest proces al educației

timpurii este foarte important. Logopedul este cel care acordă sprijin, dă explicațiile necesare, îi conduce, dar nimeni nu poate înlocui părinții. Aceștia din urmă sunt singurii care petrec mult timp cu copilul, care îi pot urmări toate reacțiile și care pot acționa în toate momentele zilei. Din aceste motive, consilierea și abilitarea lor este obligatorie. Nu se așteaptă vârsta de apariție a limbajului verbal pentru a constata întârzierile, sunt stimulate toate tipurile de reacție, de comunicare și este pregătit terenul pentru apariția și dezvoltarea limbajului verbal [3, p.22].

- ✓ Când nu este cazul unui diagnostic sever, dar se constată în jurul vârstei de 3 ani întârzieri în dezvoltarea limbajului (vocabular foarte sărac, vorbire greu inteligibilă, nestructurarea limbajului propozițional), este indicată acordarea unei atenții speciale: evaluarea și depistarea cauzelor, adoptarea unei conduite specifice de stimulare a comunicării cu copilul, urmărirea periodică. Nu este recomandată conduita de așteptare „va vorbi mai târziu”. Cazurile de întârziere în dezvoltarea limbajului sunt foarte diferite și trebuie să fie luate în evidență cât mai devreme, pentru ca procesul de recuperare să fie controlat și accelerat. Se recomandă acordarea unei atenții deosebite copiilor considerați în situație de risc, cum sunt copiii prematuri și copiii din medii socio-culturale defavorizate, Frecvența întârzierilor în dezvoltarea limbajului în rândul acestora este mai mare și activitatea de prevenire este necesară.
- ✓ O tulburare a limbajului care poate apărea în perioada de debut a limbajului propozițional (3 ani) este balbismul. Tratarea de la primele simptome este foarte importantă. Cu cât se va acționa în cunoștință de cauză mai devreme, cu atât simptomele vor dispărea mai repede. În caz contrar, ce se putea rezolva ușor printr-o atitudine adecvată poate deveni o tulburare gravă, greu de corectat, care va afecta personalitatea copilului.
- ✓ În cazul dislaliilor, tulburări de vorbire atât de frecvente la vârsta preșcolară, tratatele clasice de logopedie recomandă luarea în terapie în jurul vârstei de 4-5 ani. În perioada preșcolară mică, sunt denumite dislalii fiziologice, care se vor atenua prin procese de autocorectare, iar intervenția specialistului ar fi necesară după 5 ani, pentru cazurile când dislaliile persistă. De fapt, și în cazul dislaliilor, intervenția precoce este de dorit. Prin metode adaptate vârstelor mici, putem controla și grăbi procesul de autocorectare (jocuri de dezvoltare a auzului fonematic sau de gimnastică articulatorie și consilierea părinților pentru utilizarea modelelor corecte de vorbire). După vârsta de 5 ani, frecvența dislaliilor va fi mult mai mică și activitatea de corectare va fi mai ușoară. Efortul în terapia logopedică a dislaliilor este de cele mai multe ori, nu atât în primele etape de învățare a pronunției corecte a sunetelor, cât în etapele următoare, în care se urmărește înlocuirea deprinderilor greșite foarte bine fixate [3, p. 23].
- ✓ Dacă tulburările de limbaj specifice copilului normal sunt de articulare datorate imaturității organelor fonatorii , ele pot fi înlăturate în mediul obișnuit de viață al copiilor, dacă sunt depistate și tratate la timp de către logoped.

Al doilea principiu al intervenției logopedice este cel al respectării **particularităților de vârstă și individuale**. Particularitățile vorbirii copilului depind de factori intelectuali și extraintelectuali, că ele nu pot fi despărțite de personalitate, că vorbirea mijlocește redarea trăirilor afective și conținutul ideilor și gândurilor , că vorbirea nu poate fi separată de gândire și nici de condițiile de mediu și viață [2, p. 100]. Astfel, trebuie să se țină seama dacă tulburările sunt pasagere, de articulare datorate imaturității organelor fonatorii sau sunt tulburări care intră

în sfera patologicului. Programele terapeutice sunt individualizate. Fiecare copil are un alt spectru al tulburărilor de pronunție și un alt mod de a fi.

Reușita unei terapii logopedice necesită implicarea mai multor factori. Astfel, principiul **intervenției în echipă** urmărește oferirea de către toți factorii implicați în recuperarea sau reconstruirea limbajelor deformate a unor modele vii de limbaj corect. Ceea ce începe logopedul trebuie continuat în familie și la grădiniță. Implicarea părintelui în această terapie este esențială pentru a obține rezultatele dorite. Deși logopedul exersează cu copilul câteva ore pe săptămână, părintele este cel care petrece mult mai mult timp cu acesta. Logopedul va arăta, exemplifica/demonstra pronunția corectă, dar părintele este cel care trebuie să repete și să practice exercițiile cât mai des cu putință. Însă există mulți părinți care inventează scuze pentru a nu continua terapia logopedică începută : fie ei vin prea târziu de la servicii, fie copilul este mai tot timpul bolnav. Părintele trebuie să știe că el este responsabil de modul cum va reuși copilul să comunice și să se integreze în colectiv. Când o deprindere de articulare corectă nu este automatizată, copilul poate reveni după o pauză la formulele defectuoase de rostire. Traseul în articularea corectă a sunetelor trebuie să treacă de la emisie la fixare, și de la fixare la automatizare.

După o evaluare a limbajului și a comunicării se întocmește un plan de intervenție terapeutică, cu scopuri și obiective, mijloace, metode, procedee pentru a se ajunge la un rezultat cât mai apropiat de realitate. Se urmărește identificarea factorilor care au dus la distorsiuni sau dezordini verbale și se încearcă înlăturarea acestora. Intervenția logopedică se bazează pe un program riguros, permite o stimulare eficientă a dezvoltării limbajului, achizițiile sunt mai corecte și mai rapide datorită stimulării activității sistemului nervos central, a dezvoltării organelor fonoarticulatorii. Calitatea intervenției logopedice se poate aprecia nu numai după cantitatea vocabularului activ și pasiv, ci și asupra calității dezvoltării funcției psihice.

Intervenția în domeniul limbajului și comunicării copiilor reprezintă un proces deosebit de complex care urmărește, în principal, rezolvarea unei interacțiuni pe axa Conținut-formă-mod de utilizare a cuvintelor.

Terapia tulburărilor de limbaj este un demers complex și uneori, în funcție de tipul tulburării, îndelungat, cuprinzând diferite **metode și tehnici** de lucru. Procedeele generale de terapie cuprind gimnastica corpului și miogimnastica organelor care participă la realizarea pronunției, educarea respirației și a echilibrului dintre inspir și expir, educarea auzului fonematic, educarea personalității, înlăturarea negativismului față de vorbire și a unor tulburări comportamentale. Procedeele generale sunt completate de procedee specifice fiecărei tulburări de limbaj. Multe dintre aceste procedee specifice au fost îmbogățite prin utilizarea tehnologiei moderne (sisteme computerizate și audio-video) [1, p. 1]. Computerul, tehnologia de vârf al timpurilor noastre, constituie, după unii specialiști, cel mai complex mijloc care reunește într-un tot unitar tehnicile audio-vizuale și prezintă marele avantaj al realizării unor programe—soft educaționale și instructive cuprinzătoare, care ajută și eficientizează foarte mult activitatea didactică. Totodată, intervențiile corectiv- recuperatorii pot fi adesea dificile, anevoioase și de multe ori descurajante date fiind eforturile uriașe și timpul îndelungat necesare obținerii unor progrese evidente.

Pe lângă cele 3 principii necesare în corectarea vorbirii, reușita profesională a terapiei logopedice este dată și de relația client-terapeut. Factorii benefici ce caracterizează relația terapeutică și care asigură eficiența terapiei sunt:

- înțelegerea empatică - capacitatea de a înțelege lumea internă a subiectului, cu trăirile și sentimentele sale și semnificația pe care acesta le-o conferă, dar și capacitatea de a exprima față de subiect această înțelegere, astfel încât ea să fie primită de el.
- interesul pozitiv necondiționat – sentimentul de dragoste sau acceptarea tuturor manifestărilor comportamentale, verbale, emoționale ale subiectului.
- congruența terapeutului – caracterul deschis, onest, nedefensiv, integritatea psihică a terapeutului.

Bibliografie:

1. Ilaș, Oana , 2008, *Utilizarea programelor de instruire asistată de calculator în logoterapie*, în Tobolcea, Iolanda; Turliuc, Nicoleta (coord.). Actualități și perspective în practica logopedică., Editura Univ. „A.I.Cuza”, Iași
2. Mititiuc I., Lăzărescu A., 2011, *Defectologie și logopedie*, Editura Alfa, Iași
3. Niculescu S., 2009, *Aplicarea principiilor educației timpurii în terapia tulburărilor de limbaj*, în Revista nr.1 *Logopedia*, Revista profesorilor logopezi, București
4. Oprea V., 2009, *Pragmatica, prevenția și intervenția precoce în logopedie*, în Revista nr.1 *Logopedia*, Revista profesorilor logopezi, București
5. Tobolcea, I., 2002, *Îndrumător practic în terapia dislaliei*, Editura Spanda, Iași

«ЯСНЫЙ ЯЗЫК» КАК СРЕДСТВО ЭКСКУРСИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В ИНКЛЮЗИВНОМ ТУРИЗМЕ

*Филипович Инна Владимировна, кандидат педагогических наук, доцент
кафедры логопедии Института инклюзивного образования,
Белорусский государственный педагогический университет
имени Максима Танка», г. Минск, Республика Беларусь)*

Резюме: Ясный язык – упрощенная система языка, использующая наиболее простые и емкие определения, доступные пониманию как ребенка, так и взрослого человека с нарушениями понимания и воспроизведения речи. В нем сокращен словарь, упрощена структура высказываний, а текст пишется и размещается по определенным правилам. Такой язык можно использовать в разработке текстов экскурсий для людей с речевыми нарушениями и трудностями понимания речи.

Ключевые слова: ясный язык, текст экскурсии, инклюзивный туризм

Summary: Clear language is a simplified language system that uses the simplest and most capacious definitions, an apprehensible of both a child and an adult. It uses shorter dictionary, a simplified structure of statements, and the text is written and placed according to the definite rules. Such language can be used for the development of texts for people with speech disorders and difficulties in understanding speech.

Keywords: Clear language, tour texts for people with speech disorders, inclusive tourism.

Туризм становится стилем жизни современного человека, в том числе и людей с ограниченными функциями/возможностями. Вместе с этим возрастает значение туризма и экскурсионной деятельности как средства реабилитации людей с подобными проблемами различных возрастов и степени выраженности. Функциональные ограничения, которые мешают человеку ходить, слышать, говорить, не являются причиной его недееспособности; истинную причину составляют барьеры окружающей среды и